

ชื่อ เรื่องวิทยานิพนธ์ การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์ที่ใช้เทศน์ในเทศกาลเข้าพรรษาของล้านนา
: กรณีศึกษาจาก ๕ วัด ในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน

ชื่อผู้เขียน นางสาวปริยานุช อนุสุเรนทร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมล้านนา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลีจิต ลิขิตานนท์	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ป้าเพ็ญ ระวิน	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสาวภา เจริญขวัญ	กรรมการ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะรูปแบบและเนื้อหา วิธีการใช้ภาษารวมทั้งภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรม ที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ธรรมที่ใช้เทศน์ในเทศกาลเข้าพรรษาของล้านนา

จากการศึกษาด้านรูปแบบ สามารถจำแนกเป็น รูปแบบการประพันธ์ และรูปแบบการนำเสนอเรื่อง รูปแบบการประพันธ์มีทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง แต่ส่วนใหญ่จะเป็นคำประพันธ์ร้อยกรองประเภทร้อยกรองประเภทร่าย รูปแบบการนำเสนอเรื่องแบ่งได้ ๓ ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง การเกริ่นนำเรื่อง ประกอบด้วย คำภาษามาลี + การกล่าวกับผู้ฟังธรรม + การกล่าวถึงเรื่องที่จะกล่าวต่อไป ส่วนที่สอง การนำเสนอเนื้อเรื่อง มี ๓ ลักษณะ คือ ผู้แต่งนำชื่อธรรมะมากล่าวและอ้างเป็นพุทธคำรัส การอ้างพระพุทธองค์เป็นผู้เล่าเรื่อง และการอ้างเรื่องจากพระสูตรมีพระอานนท์เป็นผู้เล่า กลวิธีการนำเสนอเนื้อเรื่องมี ๒ กลวิธี คือ ธรรมาธิฐาน การนำหลักธรรมมากล่าวโดยตรง มีการอธิบาย กล่าวเปรียบเทียบ และการยกตัวอย่าง เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น บุคลาธิฐาน การสร้างเป็นเรื่องราวและแฝงหลักธรรมไว้อย่างเนียนเรื่อง ส่วนที่สาม การลงจบเรื่อง ประกอบด้วย การให้พรแก่ผู้ฟังธรรม + การกล่าวย้ำเรื่องที่กล่าวมาแล้ว + คำภาษามาลี

ด้านเนื้อหา มุ่งนำเสนอแนวคิดจากหลักธรรมคำสอนทางศาสนา แบ่งได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมโดยตรง และ กล่าวสอนผู้ฟังถึงสิ่งที่ควรและไม่ควรปฏิบัติ ทั้ง ต่อตนเองและผู้อื่น เพื่อการพัฒนาจิตใจตนเองหรือ การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข

การใช้ภาษา ส่วนใหญ่ใช้ภาษาท้องถิ่น มีทั้งภาษาท้องถิ่นล้านนาแท้ ๆ และการนำคำ ภาษาไทยกลาง คำบาลีสันสกฤตมาใช้โดยเปลี่ยนเสียงไปตามภาษาท้องถิ่น และมีข้อมูลส่วนหนึ่งที่ ใช้ภาษาไทยกลางสั้น ๆ ลักษณะการใช้ภาษาโดยทั่วไปเป็นภาษาพูดที่เรียบง่าย แต่ก็มีการเล่นคำ วิธีการใช้ภาษาเพื่อแสดงภาพพจน์หรือแสดงความรู้สึกต่าง ๆ โดยการพรรณนา อุบายเปรียบเทียบ วัชสัญลักษณ์ บุคลาธิษฐาน เพื่อสื่อเนื้อหาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

สำหรับภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมประเพณีจะปรากฏภาพสะท้อนของสังคมล้านนา ทั้งที่เป็นสังคมเมืองและสังคมชนบท ในด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ อาหารการกิน เครื่องดนตรี การละเล่น ตลอดจนการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีแต่งงาน และพิธีศพ ฯลฯ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังสะท้อนถึงความเชื่อ ทั้งในทางพุทธศาสนา ไสยศาสตร์ และโหราศาสตร์ รวมทั้งค่านิยมในด้านต่าง ๆ อีกด้วย

Thesis Title An Analytical Study of Buddhistic Scriptures
 Preached during the Buddhist Lent in Lanna :
 A Case Study of 4 Temples in Chiang Mai and
 Lamphun Provinces

Author Miss. Preeyanud Anusurane

M.A. Lanna Language and Literature

Examining Committee :

Assistant Professor Dr.Likhit Likhitanonta Chairman

Assistant Professor Bampen Rawin Member

Assistant Professor Saowapha Charoenkwan Member

Abstract

The purpose of this thesis is to study the feature, style and content as well as the method how to use a language, covering the picture that sheds light and reflects on Lanna society and culture as concealed in Buddhist scriptures preached during Buddhist Lent in Lanna.

From studying the style, two classifications can be divided; namely, the style of composition and the style of presentation. The composition consists of prose and poetry (Rai is popular). The style of presentation is divided into three parts; in the first part, an introduction is made with a quotation of Pali words; in the second one, the style of presentation which is of three features follows,

that is, the preacher himself preaches the Dhamma to the audient, Quotation of the Buddha who himself preached the Dhamma illustrated with the Dhamma stories has been made by the preacher, Referring to Ananda Thera from Suttanta Pitaka who himself preached the Dhamma to the audient has been made by the preacher. The method of preaching the content is of two types, namely, Dhammadhitthana, Upholding of Buddhist Teaching as a basis, and Puggaladhitthana, Method of preaching in which a person is regarded as a basis. The first type stands for the preaching of the Dhamma by explaining, comparision, citing as an example, where as the second one means the preaching of the Dhamma by means of citing a person representing in form of the Dhamma. In the third part, a conclusion, the preaching ends with the blessing to the audient, emphasizing what already preached, then Pali verses followed.

Regarding the content of the scriptures, two categories are arranged; an imparting knowledge of the Dhamma to the audient and urging the audient to practise the Dhamma for purifying one's mind in order to gain peace and happiness are emphasized.

The languages used in preaching are Lanna dialect and Thai interspersed with Pali and Sanskrit words. Description, sayings, comparision of Dhammadhitthana with Puggaladhitthana are also used in preaching.

As regards the picture reflected Lanna society, culture and tradition urbanely and rurally, these cover livelihood, belief, manner, custom, ceremony, rite, ritual, value and the like.